Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
LAILA MEDINA
20 päivänä kesäkuuta 2024[1]

Asia C-197/23

S. S.A.
vastaan
C. sp. z o.o.,
jossa asian käsittelyyn osallistuu
Prokurator Prokuratury Regionalnej w Warszawie

(Ennakkoratkaisupyyntö – Sąd Apelacyjny w Warszawie (Varsovan ylioikeus, Puola))

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeusvaltioperiaate – SEU 19 artiklan 1 kohta – Muutoksenhakukeinot – Tehokas oikeussuoja – Etukäteen laillisesti perustettu riippumaton ja puolueeton tuomioistuin – Tuomioistuimen ”sisäisen” riippumattomuuden periaate – Kansalliset säännöt asioiden sattumanvaraisesta jakamisesta tuomareille – Tuomioistuimen ratkaisukokoonpanon muuttaminen – Kansallisten sääntöjen räikeä rikkominen – Säännökset, jotka estävät toisen asteen tuomioistuinta toteamasta ensimmäisessä asteessa käytyä menettelyä pätemättömäksi

1. Tässä Sąd Apelacyjny w Warszawien (Varsovan ylioikeus, Puola) esittämässä ennakkoratkaisupyynnössä[2] pyydetään tulkitsemaan SEU 2 artiklaa, SEU 6 artiklan 1 ja 3 kohtaa sekä SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, luettuina yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklan kanssa. Pääasian oikeudenkäynnissä käsiteltävän kanteen nosti S. S.A. -niminen yhtiö (jäljempänä yhtiö S) C. sp. z o.o. -nimistä yhtiötä (jäljempänä yhtiö C) vastaan, ja se liittyy kaupalliseen puitesopimukseen.

2. Käsiteltävässä asiassa tulee esille lähinnä kaksi kysymystä. Ensinnäkin unionin tuomioistuinta pyydetään lausumaan siitä, kuuluuko tietyn asian sääntöjenvastainen jakaminen (uudelleen) esittelevälle tuomarille kansallisessa menettelyssä SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan soveltamisalaan. Onko tämä asioiden sääntöjenvastainen jakaminen (uudelleen) toisin sanoen omiaan heikentämään käsitystä tuomioistuimista riippumattomina ja puolueettomina, etenkin jos tämä sääntöjenvastainen (uudelleen)jakaminen i) merkitsee sovellettavien kansallisten sääntöjen ”räikeää rikkomista” ja jos ii) toisen asteen tuomioistuin ei voi tutkia sitä valitusmenettelyssä sen vuoksi, että tällainen muutoksenhakukeino kielletään nimenomaisesti kansallisissa säännöksissä? Toinen – tähän liittyvä – kysymys on se, merkitsevätkö tällainen sääntöjenvastaisuus ja se seikka, ettei laillisuusvalvontaa harjoiteta tai ettei muutoksenhakukeinoa ole käytettävissä, niiden vaatimusten rikkomista, joissa edellytetään

[1] Alkuperäinen kieli: englanti.

[2] Ennakkoratkaisupyyntö on päivätty 28.4.2022, mutta se saapui unionin tuomioistuimeen 24.3.2023.

tehokasta oikeussuojaa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu; voisiko toisin sanoen mikä tahansa sääntöjenvastaisuus, joka liittyy asian jakamiseen (uudelleen) esittelevälle tuomarille, herättää yksityisissä epäilyjä tuomarin, jolle asia on jaettu (uudelleen), riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta?

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Siviiliprosessilaki

3. Siviiliprosessilain [3] 47 §:n 1 momentissa säädetään, että ”ensimmäisessä oikeusasteessa tuomioistuin käsittelee asioita yhden tuomarin kokoonpanossa, jollei erityissäännöksessä toisin säädetä”.

4. Kyseisen lain 379 §:n 4 momentin mukaan ”menettely on pätemätön – – jos ratkaisukokoonpano oli lainvastainen tai jos asian käsittelyyn osallistui tuomari, joka oli lain nojalla esteellinen”.

5. Siviiliprosessilain 386 §:n 2 momentissa säädetään, että ”jos menettely todetaan pätemättömäksi, toisen asteen tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion, kumoaa menettelyn siltä osin kuin se on pätemätön ja palauttaa asian ensimmäisen asteen tuomioistuimeen”.

B Yleisistä tuomioistuimista annettu laki

6. Yleisistä tuomioistuimista annetun lain [4] 45 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Tuomarin tai avustavan tuomarin voi korvata tehtävien hoidossa saman tuomioistuimen tuomari tai avustava tuomari taikka 77 §:n 1 tai 8 momentin mukaisesti työhön lähetetty tuomari.

2. Edellä 1 momentissa tarkoitettu korvaaminen voi olla seurausta jaoston puheenjohtajan tai tuomioistuimen presidentin toimenpiteestä, joka on toteutettu tuomarin tai avustavan tuomarin pyynnöstä tai hänen omasta aloitteestaan sen varmistamiseksi, että menettely toteutetaan asianmukaisesti.”

7. Yleisistä tuomioistuimista annetun lain 47a §:n 1 momentin mukaan ”asiat jaetaan tuomareille ja avustaville tuomareille sattumanvaraisesti erityisten asiaryhmien mukaan, lukuun ottamatta asioiden jakamista päivystäjänä toimivalle tuomarille”.

[3] Siviiliprosessista 17.11.1964 annettu laki (Ustawa z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego; konsolidoitu teksti Dz. U. 2021, järjestysnumero 1805, sellaisena kuin se on muutettuna; jäljempänä siviiliprosessilaki).

[4] Yleisten tuomioistuinten järjestämisestä 27.7.2001 annettu laki (Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych; konsolidoitu teksti Dz. U. 2020, järjestysnumero 2072; jäljempänä yleisistä tuomioistuimista annettu laki), sellaisena kuin se on muutettuna yleisten tuomioistuinten järjestämisestä annetun lain, ylimmästä tuomioistuimesta annetun lain sekä joidenkin muiden lakien muuttamisesta 20.12.2019 annetulla lailla (Ustawa z 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. 2020, järjestysnumero 190; jäljempänä 20.12.2019 annettu laki).

8. Lain 47b §:n sanamuoto on seuraava:

”1. Tuomioistuimen kokoonpanon muuttaminen voidaan sallia vain, jos asiaa ei voida käsitellä siihenastisessa kokoonpanossa tai jos on olemassa pysyvä este asian käsittelemiselle siihenastisessa kokoonpanossa. Asiassa sovelletaan 47a §:n säännöksiä soveltuvin osin.

2. Jos asiassa on tarpeen ryhtyä toimenpiteisiin, etenkin jos tätä edellytetään erillisissä säännöksissä tai jos se on perusteltua menettelyn asianmukaiseen kulkuun liittyvistä syistä, ja jos tuomioistuimen ratkaisukokoonpano, jolle asia on jaettu, ei voi tehdä näin, toimenpiteet toteuttaa sijaisuussuunnitelman mukaisesti nimetty ratkaisukokoonpano ja, jos toimenpiteet eivät kuulu sijaisuussuunnitelman piiriin, 47a §:n mukaisesti nimetty ratkaisukokoonpano.

3. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa asioissa päätökset tekee tuomioistuimen presidentti tai presidentin nimeämä tuomari.”

9. Yleisistä tuomioistuimista annetun lain 55 §:ään lisättiin 20.12.2019 annetulla lailla 4 momentti, jonka sanamuoto on seuraava:

”Tuomarit voivat ratkaista kaikki asiat asemapaikassaan, ja he voivat ratkaista asioita myös muissa tuomioistuimissa laissa määritellyissä tapauksissa (tuomarin toimivalta). Säännökset, jotka koskevat asioiden jakamista sekä ratkaisukokoonpanojen nimeämistä ja muuttamista, eivät rajoita tuomarin toimivaltaa, eikä niihin voida vedota sen toteamiseksi, että ratkaisukokoonpano on lainvastainen, että tuomioistuinta ei ole muodostettu asianmukaisesti tai että henkilö, joka ei ole toimivaltainen tai kykenevä ratkaisemaan asiaa, on osa sitä.”

10. 20.12.2019 annetun lain 8 §:n mukaisesti yleisistä tuomioistuimista annetun lain 55 §:n 4 momenttia sovelletaan myös asioissa, joiden käsittely on alkanut tai päättynyt ennen 20.12.2019 annetun lain voimaantuloa.

C Vuoden 2015 työjärjestys

11. Vuoden 2015 työjärjestyksen [5] 43 §:n 1 momentissa määrätään, että ”asiat jaetaan esitteleville tuomareille (tuomareille ja avustaville tuomareille) sattumanvaraisesti, määritetyn tehtäväjaon mukaisesti, IT-työkalua (jäljempänä SLPS-järjestelmä [6]) käyttäen, satunnaislukugeneraattorin perusteella, erikseen kunkin rekisterin, luettelon tai muun tallennusvälineen osalta, jollei tämän asetuksen säännöksissä säädetä asioiden jakamista koskevista muista säännöistä – –” .

12. Kyseisen työjärjestyksen 52b §:ssä määrätään seuraavaa:

”1. Sijaisuussuunnitelmasta ilmenevät sijaiset (tuomarit, avustavat tuomarit ja lautamiehet) kullekin työpäivälle.

2. Päivystyssuunnitelmasta ilmenevät päivystävät tuomarit ja avustavat tuomarit kullekin päivälle.

[5] Yleisten tuomioistuinten työjärjestyksestä 23.12.2015 annettu oikeusministerin asetus (Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 23 grudnia 2015 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych; Dz. U. 2015, järjestysnumero 2316; jäljempänä vuoden 2015 työjärjestys).

[6] *System Losowego Przydziału Spraw* (asioiden sattumanvaraista tuomareille jakamista koskeva järjestelmä).

3. Sijaisuus- ja päivystyssuunnitelmissa määritetään sijaistavien ja päivystävien [tuomareiden ja avustavien tuomareiden] määrä ajanjakson, jaoston tai sijaistaville ja päivystäville [tuomareille ja avustaville tuomareille] jaettavien asioiden tyypin mukaan samoin kuin järjestys, jossa sijaisuudet hoidetaan, sekä päivystäville [tuomareille ja avustaville tuomareille] jaettavat asiat, jos sijaistavia ja päivystäviä [tuomareita ja avustavia tuomareita] on enemmän kuin yksi."

13. Vuoden 2015 työjärjestyksen 52c §:ssä määrätään seuraavaa:

"1. Jos esittelevä tuomari ei ole läsnä istunnossa, jaoston puheenjohtaja peruuttaa istunnon, jos siitä on mahdollista ilmoittaa asianosaisille, ellei menettelyn asianmukainen kulku edellytä selvästi istunnon pitämistä.

2. Kyseisen päivän osalta sijaisuussuunnitelmassa määritetty sijaistava tuomari käsittelee asiaa, jonka osalta istuntoa ei ole peruutettu. Jos sijainen ei ole pystynyt tekemään riittäviä valmisteluja tai jos asian tutkiminen kyseisen sijaisen toimesta edellyttää, että huomattava osa menettelystä toistetaan, jaoston puheenjohtaja määrää, että istunto peruutetaan. – – – –

4. Sijaistavalla tuomarilla on valta jakaa 2 momentin nojalla käsiteltävänä oleva asia itselleen. Siinä tapauksessa IT-työkalu osoittaa hänelle yhden asian vähemmän samassa ryhmässä.– –"

II Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa ja ennakkoratkaisukysymykset

14. Yhtiö S nosti 27.4.2018 kauppaoikeudellisen kanteen Sąd Okręgowy w Warszawiessa (alueellinen tuomioistuin, Varsova, Puola). Yhtiö S toimii siirronsaajana sellaisen saatavan osalta, joka kohdistuu vähittäiskaupan alalla toimivaan yhtiöön C. Ensiksi mainittu vaatii, että yhtiö C määrätään maksamaan sille 4 572 648 Puolan złotyä (PLN) (noin 1 045 000 euroa), mikä vastaa tietyn tilikauden liikevaihdosta maksettavia käteismaksuja (perimättömiä saatavia koskevat marginaalit), joita se sai saatavan siirtäjän kanssa tehdyn puitesopimuksen perusteella. Yhtiön S mukaan näiden maksujen periminen oli kansallisen kilpailulainsäädännön vastaista.

15. Asia osoitettiin kyseisen tuomioistuimen kauppaoikeudellisten asioiden 16. jaostolle, ja asioiden sattumanvaraista jakamista koskevan ohjelmiston mukaisesti se jaettiin tuomarille E.T., joka on kyseisen jaoston varapuheenjohtaja ja toimi yhden tuomarin kokoonpanossa.

16. Tuomari E.T. oli kuitenkin poissa (lomalla) istuntopäivänä 25.3.2019, joten kauppaoikeudellisten asioiden 16. jaoston puheenjohtaja nimesi J.K:n, joka oli päivystävä tuomari kyseisenä päivänä, pitämään istunnon, ja asia osoitettiin näin ollen hänelle.

17. Yhtiön S nostama kanne hylättiin 16.9.2019 Sąd Okręgowy w Warszawien yhden tuomarin kokoonpanossa, joka koostui tuomarista J.K., annetulla tuomiolla.

18. Yhtiö S valitti 27.10.2019 kyseisestä tuomiosta Sąd Apelacyjny w Warszawieen, joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin.

19. Valituksessaan yhtiö S väittää, että menettely ensimmäisessä oikeusasteessa oli siviiliprosessilain 379 §:n 4 momentin nojalla pätemätön sillä perusteella, että kyseisen tuomioistuimen ratkaisukokoonpano oli lainvastainen, koska sillä loukattiin kokoonpanon muuttumattomuuden periaatetta, sillä asiaa käsitteli tuomari J.K. SLPS-järjestelmän sattumanvaraisesti valitseman esittelevän tuomarin E.T. sijasta.

20. Toteutettuaan ensimmäisen asteen tuomioistuimen osalta huomattavia selvittämistoimia ja tarkistuksia [7] kyseisessä tuomioistuimessa käydyn menettelyn lainmukaisuuden selvittämiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että asiaa ensimmäisenä oikeusasteena käsitelleen tuomioistuimen ratkaisukokoonpanon muuttamisella – kun asiaa käsitteli tuomari J.K. alkuperäisen esittelevän tuomarin E.T. sijasta – ”rikottiin räikeästi” kansallisia säännöksiä, jotka koskevat asioiden jakamista ja tuomioistuimen ratkaisukokoonpanojen nimeämistä ja muuttamista, toisin sanoen yleisistä tuomioistuimista annetun lain 47b §:n 1 momenttia, luettuna yhdessä vuoden 2015 työjärjestyksen 52c §:n 4 momentin kanssa. Se myös huomauttaa, että tällaista korvaamista koskevia kaikkia tarvittavia muodollisuuksia ei noudatettu, ja epäilee, että ensimmäisen asteen tuomioistuin on muuttanut tiettyjä asiakirjoja yrityksenään korjata nämä sääntöjenvastaisuudet jälkikäteen.

21. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, ettei se tiedä syytä tähän korvaamiseen, mitä se pitää sääntöjenvastaisena ja tarkoituksellisena, samalla kun se huomauttaa, että tällaisen menettelyn käyttäminen voisi johtaa siihen, että verrattain suuri määrä asioita siirretään yhdeltä tuomarilta toiselle.

22. Se myös katsoo, että teoriassa ei voida sulkea pois, että yhden tuomarin kokoonpanon koostumusta voidaan tarkoituksellisesti muuttaa arkaluonteisissa asioissa. Näin voi tapahtua, kun SLPS-järjestelmän alun perin sattumanvaraisesti valitsema tuomari määrää istunnon pidettäväksi ajankohtana, jona hän on lomalla omasta toiveestaan, ja hänen poissaoloaan käytetään kyseisen tuomarin korvaamiseen tuomarilla, joka on kyseisenä ajankohtana päivystävien tuomareiden päivystyssuunnitelmassa ja jonka nimi voi olla tiedossa etukäteen.

23. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin siteeraa lisäksi Sąd Najwyższyn (ylin tuomioistuin, Puola) ratkaisuja, joiden mukaan ratkaisukokoonpanon koostumus, joka on asioiden jakamista ja asiaa käsittelevien ratkaisukokoonpanojen nimeämistä ja muuttamista koskevien kansallisten säännösten vastainen, voi olla peruste menettelyn toteamiselle pätemättömäksi, kuten siviiliprosessilain 379 §:n 4 momentissa säädetään.

24. Se kuitenkin toteaa, että tämän valvonta muutoksenhakumenettelyssä on ollut kiellettyä yleisistä tuomioistuimista annetun lain 55 §:n 4 momentin käyttöönotosta lähtien.

25. Tässä tilanteessa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [SEU] 2 artiklaa, [SEU] 6 artiklan 1 ja 3 kohtaa sekä [SEU] 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, luettuna yhdessä [perusoikeuskirjan] 47 artiklan kanssa, tulkittava siten, että riippumattomaksi ja puolueettomaksi etukäteen laillisesti perustetuksi ja tehokasta oikeussuojaa tarjoavaksi tuomioistuimeksi ei voida katsoa sellaista Euroopan unionin jäsenvaltion ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta, jonka yhden tuomarin kokoonpanon muodostaa tuomari, jonka nimittäminen asian käsittelijäksi rikkoo räikeästi asioiden jakamista sekä ratkaisukokoonpanojen nimittämistä ja muuttamista koskevia kansallisen oikeuden säännöksiä?

[7] Peräti 36:ssa ennakkoratkaisupyynnön kohdassa käsitellään selvittämistoimia ja tarkastuksia (ks. sen 21–56 kohta).

2) Onko [SEU] 2 artiklaa, [SEU] 6 artiklan 1 ja 3 kohtaa sekä [SEU] 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, luettuna yhdessä [perusoikeuskirjan] 47 artiklan kanssa, tulkittava siten, että ne estävät [yleisistä tuomioistuimista annetun lain] 55 §:n 4 momentin 2 kohdan, luettuna yhdessä [20.12.2019 annetun lain] 8 §:n kanssa, kaltaisten kansallisten säännösten soveltamisen siltä osin kuin niissä kielletään toisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetussa asiassa käynnistettyä menettelyä – – sillä perusteella, että tämän tuomioistuimen ratkaisukokoonpano on lainvastainen, että tuomioistuinta ei ole muodostettu asianmukaisesti tai että henkilö, joka ei ole toimivaltainen tai kykenevä ratkaisemaan asiaa, on osa sitä, tehokkaan oikeussuojan takaavana oikeudellisena seuraamuksena tilanteessa, jossa tuomarin nimittäminen asian käsittelijäksi rikkoo räikeästi kansallisen oikeuden säännöksiä, jotka koskevat asioiden jakamista sekä ratkaisukokoonpanojen nimittämistä ja muuttamista?”

III Menettely unionin tuomioistuimessa

26. Kirjallisia huomautuksia esittivät yhtiö C (pääasian vastaaja), Prokurator Prokuratury Regionalnej w Warszawie (alueellisen syyttäjänviraston syyttäjäviranomainen, Varsova, Puola; jäljempänä alueellinen syyttäjäviranomainen), Puolan hallitus ja Euroopan komissio. Alueellista syyttäjäviranomaista lukuun ottamatta kaikki edellä mainitut osapuolet olivat edustettuina 7.4.2024 pidetyssä istunnossa.

IV Asian tarkastelu

A Unionin tuomioistuimen toimivalta ja ennakkoratkaisukysymysten tutkittavaksi ottamisen edellytykset

27. Yhtiö C ja alueellinen syyttäjäviranomainen esittävät useita argumentteja näistä seikoista. [8]

28. Ensinnäkin yhtiö C ja alueellinen syyttäjäviranomainen väittävät lähinnä, ettei ennakkoratkaisupyyntöä voida ottaa tutkittavaksi, koska siinä pyydetään tulkitsemaan kansallista lainsäädäntöä eikä yhteys unionin oikeuteen ole riittävän selvä.

29. Tältä osin riittää, kun palautetaan mieleen unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, jonka mukaan ”SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa on – – tarkoitus soveltaa kaikkiin kansallisiin elimiin, jotka saattavat lausua tuomioistuimena kysymyksistä, jotka koskevat unionin oikeuden soveltamista tai tulkintaa ja jotka luetaan siten unionin oikeuteen kuuluviin aloihin”. [9] Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että näin on käsiteltävässä asiassa. Sekä ensimmäisen asteen tuomioistuinta (jonka kokoonpanon sääntöjenmukaisuus kyseenalaistetaan) että toisen asteen tuomioistuinta (joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ja jonka toimivalta valvoa tällaista säännönvastaisuutta kielletään tai peruutetaan kansallisessa lainsäädännössä) voidaan pyytää lausumaan unionin oikeuden soveltamista tai tulkintaa koskevista kysymyksistä. Niiden on näin ollen täytettävä tehokasta oikeussuojaa koskevat vaatimukset.

[8] Istunnossa Puolan hallitus peruutti kirjalliset huomautuksensa, myös oikeudenkäyntiväitteen, ja esitti kokonaan uusia huomautuksia. Se väitti lähinnä, että i) etukäteen laillisesti perustettua riippumatonta ja puolueetonta tuomioistuinta koskeva vaatimus oli esteenä sille, että asia käsittelee uusi tuomari, joka oli nimetty esitteleväksi tuomariksi rikkoen räikeästi asioiden jakamista koskevia kansallisia sääntöjä, ja että ii) unionin oikeudessa edellytetään, että toisen asteen tuomioistuin jättää soveltamatta kansallisia säännöksiä, jotka estävät sitä tutkimasta, onko edellä mainittu vaatimus täyttynyt ensimmäisessä oikeusasteessa.

[9] Tuomio 26.3.2020, Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny (C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, 33 ja 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; jäljempänä tuomio *Miasto Łowicz*).

30. Toiseksi alueellinen syyttäjäviranomainen väittää, että ennakkoratkaisupyyntö koskee jäsenvaltion oikeuslaitoksen järjestämistä koskevia säännöksiä, jotka, kuten mikä tahansa valtion elinten organisaatioon ja toimintaan liittyvä kysymys, kuuluu jäsenvaltion yksinomaiseen toimivaltaan.

31. Tämä väite voidaan hylätä vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella. Siitä nimittäin ilmenee, että ”vaikka oikeuslaitoksen järjestäminen jäsenvaltioissa toki kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, jäsenvaltioiden on kuitenkin kyseistä toimivaltaa käyttäessään noudatettava niille unionin oikeuden nojalla kuuluvia velvoitteita” [10] ja etenkin SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta johtuvia velvoitteita. [11]

32. Kolmanneksi alueellinen syyttäjäviranomainen väittää, että perusoikeuskirjan 51 artiklan nojalla sen 47 artiklaa, jota ennakkoratkaisukysymykset koskevat, ei voida soveltaa, koska pääasialla ei ole yhteyttä unionin oikeuteen. Sen, ettei mainittua määräystä voida soveltaa käsiteltävässä asiassa, vahvistaa Puolan tasavallan tapauksessa pöytäkirja (N:o 30) Euroopan unionin perusoikeuskirjan soveltamisesta Puolaan ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

33. Unionin tuomioistuin on selittänyt SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja perusoikeuskirjan 47 artiklan soveltamisalojen eroa seuraavasti: ”Perusoikeuskirjan 47 artiklalla myötävaikutetaan kaikkien yksityisten, jotka *tietyssä tapauksessa* vetoavat unionin oikeuteen perustuvaan oikeuteensa, tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden kunnioittamiseen, kun taas SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan tarkoituksena puolestaan on varmistaa, että *kunkin jäsenvaltion käyttöön ottama oikeussuojakeinojen järjestelmä* takaa tehokkaan oikeussuojan unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla.” [12]

34. Katson, että vaikuttaa eittämättä siltä, ettei pääasian oikeudenkäynnissä käsiteltävällä riita-asiassa sinänsä ole mitään yhteyttä unionin oikeuden säännöksiin. Kantaja (yhtiö S) on nimittäin vedonnut pääasian vastaajaa (yhtiö C) vastaan nostamansa kanteen tueksi yksinomaan kansallisen oikeuden säännökseen, eikä ennakkoratkaisupyyntöön sisälly puolestaan mitään viitteitä siitä, että kyseisellä säännöksellä olisi jonkinlainen yhteys unionin oikeuteen. Vaikuttaakin siltä, että perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdan nojalla sen 47 artiklaa ei sellaisenaan voida soveltaa pääasiassa.

35. Kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä [13] kuitenkin ilmenee, nyt tarkasteltavan kaltaisessa tilanteessa, vaikka perusoikeuskirjan 47 artiklaa ei sellaisenaan voida soveltaa pääasiassa, kyseinen artikla on edelleen merkityksellinen SEU 19 artiklan 1 kohdan tulkinnan kannalta. Tältä osin unionin tuomioistuin on todennut, että ”SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa velvoitetaan kuitenkin kaikki jäsenvaltiot säätämään tarvittavista oikeussuojakeinoista muun muassa perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitetun tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla, joten viimeksi mainittu määräys *on otettava asianmukaisesti huomioon tulkittaessa SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa*” (kursivointi tässä).

[10] Tuomio 18.4.2024, OT ym. (Tuomioistuimen lakkauttaminen) (C-634/22, EU:C:2024:340, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[11] Tuomio Miasto Łowicz, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[12] Tuomio 20.4.2021, Repubblika (C-896/19, EU:C:2021:311, 52 kohta). Ks. myös julkisasiamies Rantosin ratkaisuehdotus Krajowa Rada Sądownictwa *(Tuomarinvirassa jatkaminen)* (C-718/21, EU:C:2023:150, 20 kohta ja alaviitteet 26–28).

[13] Tuomio 22.2.2022, *RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus)* (C-430/21, EU:C:2022:99, 36 ja 37 kohta; jäljempänä tuomio RS).

36. Neljänneksi alueellinen syyttäjäviranomainen väittää lähinnä, että ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys ei ole ”todellinen”, koska siihen vastaaminen ei ole tarpeen, jotta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voi lausua pääasiasta.

37. Nähdäkseni on riittävää todeta, että i) ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kyseisiin sääntöjenvastaisuuksiin liittyy riski siitä, että ensimmäisen asteen tuomioistuimen riippumattomuutta koskeva olettama on kyseenalaistettu, ja että ii) kansallinen säännös [14] estää ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta tekemästä päätelmiä näistä sääntöjenvastaisuuksista. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkiikin selvittämään, onko sen jätettävä kyseistä säännöstä soveltamatta SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla.

38. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ”olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämillä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta”. [15]

39. Edellä esitetyn perusteella olen vakuuttunut siitä, että unionin tuomioistuin voi katsoa, että käsiteltävässä asiassa esitetyt ennakkoratkaisukysymykset ovat ”tarpeen”, jotta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voi ”antaa päätöksen” käsiteltäväkseen saatetussa asiassa. [16]

40. Viidenneksi alueellinen syyttäjäviranomainen väittää lähinnä, että unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklan a alakohdan vastaisesti ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole esittänyt selostusta syistä ennakkoratkaisukysymyksissä mainittujen eri unionin oikeussääntöjen valinnalle.

41. SEU 2 artiklasta ja SEU 6 artiklan 1 ja 3 kohdasta on todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei esitä mitään syitä sille, miksi se pyytää unionin tuomioistuinta tulkitsemaan juuri näitä määräyksiä. Ennakkoratkaisupyynnön perusteluista kuitenkin nähdäkseni ilmenee, että ennakkoratkaisukysymykset koskevat lähinnä tehokasta oikeussuojaa etukäteen laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa koskevien SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisten vaatimusten tulkintaa. Kun tarkastellaan SEU 2 artiklaa, SEU 19 artiklassa konkretisoituu ensiksi mainitussa määräyksessä vahvistettu oikeusvaltion arvo. [17] Tässä tilanteessa ennakkoratkaisukysymyksiin vastattaessa tehtävä arviointi on suoritettava SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan perusteella, sellaisena kuin se on tulkittuna SEU 2 artiklan valossa, ja ottaen asianmukaisesti huomioon perusoikeuskirjan 47 artikla. [18]

B Asiakysymys

1. Alustavat huomautukset

42. Ennen kuin siirryn käsittelemään ennakkoratkaisukysymyksiä, alustavana huomautuksena on tarpeen tarkastella yhtiön C ja alueellisen syyttäjäviranomaisen esittämiä useita väitteitä.

[14] Yleisistä tuomioistuimista annetun lain 55 §:n 4 momentti.

[15] Ks. tuomio Miasto Łowicz, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

[16] Ibid., 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

[17] Ks. tuomio RS, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

[18] Ks. tuomio 29.3.2022, Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235, 77–79 kohta).

43. Ensinnäkin yhtiö C ja alueellinen syyttäjäviranomainen riitauttavat sen, miten kansallinen lainsäädäntö on kuvattu ennakkoratkaisupyynnössä, ja katsovat, että kuvaus on puutteellinen ja puolueellinen. Alueellinen syyttäjäviranomainen myös väittää, ettei kansalliseen lainsäädäntöön sisälly asioiden jakamista ja ratkaisukokoonpanon muuttamista koskevien säännösten räikeän rikkomisen käsitettä, jota ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on käyttänyt verratessaan sitä pelkän poikkeamisen käsitteeseen (joka on sattumanvaraista, tiedostamatonta, tahatonta tai tapahtunut erehdyksessä).

44. Nähdäkseni riittää, kun muistutetaan, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ”yksinomaan ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on toimivaltainen toteamaan sen ratkaistavaksi saatetun oikeusriidan tosiseikat ja arvioimaan niitä sekä tulkitsemaan ja soveltamaan kansallista lainsäädäntöä”. [19]

45. Unionin tuomioistuimen olisikin tukeuduttava ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen arviointiin, jonka mukaan asian jakaminen uudelleen toiselle esittelevälle tuomarille ensimmäisessä oikeusasteessa voisi lähtökohtaisesti johtaa ensimmäisessä oikeusasteessa annetun tuomion kumoamiseen kyseiseen menettelyyn liittyvän räikeän rikkomisen ja/tai sääntöjenvastaisuuden vuoksi, kun taas yleisistä tuomioistuimista annetun lain 55 §:n 4 momentti on esteenä tuomion mahdolliselle kumoamiselle.

46. Toiseksi yhtiö C ja alueellinen syyttäjäviranomainen väittävät lähinnä, että asioiden jakamista ja ratkaisukokoonpanon muuttamista koskevat säännökset ovat luonteeltaan ainoastaan hallinnollisia ja teknisiä sääntöjä, joiden olennaisena tavoitteena on varmistaa työtaakan tasainen jakautuminen ja joita luonteensa vuoksi ei todennäköisesti käytetä toimeenpano- tai lainsäädäntövallan käyttäjien ulkoisessa vaikuttamisessa. Tällaisten luonteeltaan hallinnollisten ja teknisten sääntöjen ei siten pitäisi kuulua unionin oikeuden alaan.

47. Unionin tuomioistuin on jo todennut tästä, että ”on tärkeää, että tuomarit on suojattu sellaisilta ulkoisilta toimenpiteiltä tai painostuksilta, jotka voivat vaarantaa heidän riippumattomuutensa. Tuomareiden asemaan ja tuomarin tehtävien hoitamiseen sovellettavien sääntöjen on oltava erityisesti sellaisia, että niillä voidaan sulkea pois – – myös kaikenlainen epäsuorempi vaikuttaminen, joka voi ohjata asianomaisten tuomareiden ratkaisuja, ja että näin vältetään se, ettei kyseisiä tuomareita koeta riippumattomiksi tai puolueettomiksi, mikä on omiaan heikentämään sitä luottamusta, jota oikeuslaitoksen täytyy herättää yksityisissä demokraattisessa yhteiskunnassa ja oikeusvaltiossa”. [20]

48. Epäilyt, joita ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt todetessaan, että on olemassa vakava riski siitä, että asioiden jakamista (uudelleen) ratkaisukokoonpanoille koskevien kansallisten sääntöjen rikkomisen tavoitteena on etenkin – asianomaisten tuomareiden yksimielisyyden vallitessa – mahdollistaa tuomarin korvaaminen toisella tietyssä asiassa tai tietyntyyppisissä asioissa, ovat riittäviä perusteita katsoa, että nämä kysymykset eivät ole yksinomaan luonteeltaan hallinnollisia ja teknisiä asioita vaan kysymyksiä, joita on arvioitava ottaen huomioon unionin oikeudesta johtuvat vaatimukset, jotka liittyvät etukäteen laillisesti perustettua riippumatonta ja puolueetonta tuomioistuinta koskevaan takeeseen.

[19] Tuomio 8.6.2016, Hünnebeck (C-479/14, EU:C:2016:412, 36 kohta). Ks. myös tuomio 6.12.2018, Preindl (C-675/17, EU:C:2018:990, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[20] Tuomio 18.5.2021, Asociația ”Forumul Judecătorilor din România” ym. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393, 197 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

49. Kolmanneksi yhtiö C ja alueellinen syyttäjäviranomainen väittävät lähinnä, että kansallisen säännöksen, jossa säädetään menettelyn pätemättömyydestä, jos ratkaisukokoonpano on lainvastainen,[21] soveltaminen voidaan rajata koskemaan sääntöjenvastaisuuksia, jotka liittyvät koko tuomioistuimen kokoonpanoon mutta eivät tuomioistuimen tiettyjen ratkaisukokoonpanojen koostumukseen.

50. Aluksi on huomautettava, kuten unionin tuomioistuin teki tuomiossa Simpson ja HG,[22] että ”Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sillä, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen[[23]] 6 artiklan 1 kappaleen ensimmäiseen virkkeeseen sisältyy ilmaisu ’laillisesti perustettu’, pyritään –– varmistamaan, että oikeusvaltion periaatetta [kunnioitetaan], eikä sillä tarkoiteta pelkästään tuomioistuimen olemassaolon oikeudellista perustaa vaan *myös tuomioistuimen kokoonpanoa kussakin asiassa* sekä kaikkia muita kansallisen oikeuden säännöksiä, joiden noudattamatta jättämisestä seuraa se, että jonkin tai joidenkin tuomareiden osallistuminen asian käsittelyyn on sääntöjenvastaista, ja niihin sisältyy erityisesti asianomaisen tuomioistuimen jäsenten riippumattomuutta ja puolueettomuutta koskevia säännöksiä”. Pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevien kaltaiset säännöt, jotka koskevat asian jakamista (uudelleen) esittelevälle tuomarille, ovat näin ollen selkeästi merkityksellisiä sen tutkimiseksi, kunnioitettiinko etukäteen laillisesti perustettua riippumatonta ja puolueetonta tuomioistuinta koskevaa taetta.

51. Näin ollen, kuten Puolan hallitus istunnossa väitti, SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta johtuvaa vaatimusta riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen takaamisesta olisi noudatettava kansallisissa säännöksissä, jotka koskevat asioiden jakamista tuomareille ja tuomioistuimen kokoonpanojen muuttamista, varsinkin jos niihin yhdistyy kansallisia säännöksiä, jotka estävät toisen asteen tuomioistuinta tutkimasta väitettyjä sääntöjenvastaisuuksia asioiden jakamisessa (uudelleen) ensimmäisessä oikeusasteessa.

2. Kahden ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu yhdessä

52. Esittämillään kahdella ennakkoratkaisukysymyksellä, joita on tarkoituksenmukaista tarkastella yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lähinnä pyytää unionin tuomioistuinta arvioimaan asian jakamista (uudelleen) esittelevälle tuomarille koskevien sääntöjen sääntöjenvastaisen soveltamisen ja tätä koskevan muutoksenhakukeinon puuttumisen yhteisvaikutusta sekä tämän yhteisvaikutuksen yhteensopivuutta unionin oikeuden, etenkin SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan, kanssa, kun sitä tulkitaan SEU 2 artiklan valossa ja ottaen huomioon perusoikeuskirjan 47 artikla.

53. Tarkastelen ennakkoratkaisukysymyksiä a) arvioimalla, koskeeko etukäteen laillisesti perustetun riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen takaamista koskeva vaatimus sääntöjä asioiden jakamisesta (uudelleen) tuomareille; b) käsittelemällä kysymystä siitä, voidaan käsiteltävässä asiassa soveltaa unionin oikeuden mukaista vaatimusta, jonka mukaan etukäteen laillisesti perustetun riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen on ”[taattava] tehokas oikeussuoja unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla”; c) tarkastelemalla arviointiperusteita, joita on sovellettava tutkittaessa, onko sääntöjenvastainen asioiden (uudelleen) jakaminen tuomareille omiaan vaarantamaan vaatimukset, jotka koskevat tehokasta oikeussuojaa etukäteen laillisesti

[21] Kuten siviiliprosessilain 379 §:n 4 momentti.

[22] Tuomio 26.3.2020, *Review Simpson* v. neuvosto ja *HG* v. komissio (C-542/18 RX-II ja C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 73 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; jäljempänä tuomio Simpson ja HG) (kursivointi tässä).

[23] Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehty yleissopimus, allekirjoitettu Roomassa 4.11.1950 (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus).

perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, ja olisiko sen merkittävä ensimmäisessä oikeusasteessa käydyn menettelyn kumoamista ja d) tarkastelemalla unionin tuomioistuimen tuomion komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä)[24] vaikutusta käsiteltävään asiaan.

a) Etukäteen laillisesti perustetun riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen takaamista koskeva vaatimus koskee asioiden jakamisesta (uudelleen) tuomareille annettuja sääntöjä

54. Aluksi on tärkeää palauttaa mieleen kansainväliset ohjeet ja oikeuskäytäntö, jotka koskevat etukäteen laillisesti perustetun riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen takaamista, siltä osin kuin ne liittyvät asioiden (uudelleen) jakamista koskeviin järjestelmiin. Tältä osin tuomioistuimen ratkaisukokoonpanojen nimeämistä ja muuttamista koskevia kansallisia sääntöjä ovat jo tutkineet erityisesti Venetsian komissio[25] ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuin.

55. Venetsian komissio asettaa 16.3.2010 päivätyssä raportissaan[26] tiettyjä vaatimuksia, joita valtioiden olisi noudatettava. Se suosittaa muun muassa, että asioiden jakamista (uudelleen) tuomareille ohjaavat laissa säädetyt objektiiviset ja avoimet kriteerit. Venetsian komissio myös korostaa, että laillisesti perustetun tuomioistuimen käsite edellyttää kansallisia sääntöjä, joissa taataan paitsi koko tuomioistuimen myös yksittäisen tuomarin riippumattomuus ja puolueettomuus.[27] Tämä vaatimus koskee nähdäkseni välttämättä paitsi tällaisia sääntöjä sinänsä myös niiden soveltamista, jonka on oltava myös objektiivista ja avointa, – toisin sanoen ei mielivaltaista –.

56. Lisäksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että menettelyn osapuolen epäilyt tuomarin riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta ovat perusteltuja, jos kansalliseen lainsäädäntöön *ei sisälly riittäviä menettelyllisiä takeita tuomioistuimeen vaikuttamisen estämiseksi*.[28]

57. Tällainen oikeudellinen kehys puuttui asiassa Miracle Europe KFT v. Unkari, jossa asioita muille tuomareille jakaneella tuomarilla oli laaja harkintavalta. Kyseisessä tuomiossa[29] Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi, että asian harkinnanvaraisen uudelleenjakamisen seurauksena asianomainen tuomioistuin ei ollut laillisesti perustettu tuomioistuin, ja katsoi näin ollen, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen mukaista oikeutta oikeudenmukaiseen

[24] Tuomio 5.6.2023 (C-204/21, EU:C:2023:442; jäljempänä tuomio komissio v. Puola *(Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä)*).

[25] Venetsian komissio, viralliselta nimeltään ”Demokratiaa oikeusteitse -komissio”, on Euroopan neuvoston neuvoa-antava elin.

[26] Report on the Independence of the Judicial System, Part I: The Independence of Judges (lainkäyttöjärjestelmän riippumattomuutta käsittelevä raportti, Osa 1: Tuomareiden riippumattomuus), jonka Venetsian komissio on hyväksynyt 82. täysistunnossaan Venetsiassa 12.–13.3.2020, 81 kohta ja 82 kohdan 16 alakohta.

[27] Ibid., 77 ja 79 kohta.

[28] Ks. Sillen, J., ”The concept of ‘internal judicial independence’ in the case law of the European Court of Human Rights”, *European Constitutional Law Review*, nro 15, 2019, s. 121 useine viittauksineen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön.

[29] Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 12.1.2016, Miracle Europe Kft v. Unkari (CE:ECHR:2016:0112JUD005777413, 58 kohta; jäljempänä tuomio Miracle Europe).

oikeudenkäyntiin oli loukattu. Nämä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen toteamukset korostavat, miten tärkeää on, että asioiden jakaminen (uudelleen) tuomareille tehdään tiukasti lainsäädännön mukaisesti sekä objektiivisesti ja avoimesti. [30]

58. Osviittaa saadaan myös unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä.

59. Tuomiossaan komissio v. Puola (Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä) [31] unionin tuomioistuin lausui etenkin kansallisista säännöksistä, joissa Sąd Najwyższyn (ylin tuomioistuin) kurinpitojaoston puheenjohtajalle annettiin *vapaa harkintavalta nimetä* yleisen tuomioistuimen tuomaria vastaan vireille pantua kurinpitoasiaa käsittelevä alueellisesti toimivaltainen kurinpitotuomioistuin, *ilman että sovellettavassa lainsäädännössä olisi täsmennetty tällaisessa nimeämisessä noudatettavia perusteita*.

60. Unionin tuomioistuin katsoi, että ”tällaisten perusteiden puuttuminen merkitsee sitä, että tällaista harkintavaltaa voidaan käyttää esimerkiksi tiettyjen asioiden ohjaamiseen tiettyjen tuomareiden käsiteltäviksi, jottei niitä annettaisi joidenkin muiden tuomareiden käsiteltäviksi, taikka näin nimettyjen tuomareiden painostamiseen”. [32]

61. Katson, että nämä toteamukset, kun niitä arvioidaan oikeusvaltion periaatteen valossa, ovat merkityksellisiä paitsi silloin, jos lainsäädännössä ei ole määritetty kriteerejä asioiden jakamiselle (uudelleen) tuomareille, myös silloin, jos – muutoksenhakukeinojen puuttuessa siitä huolimatta, että lainsäädännössä on tällaisia kriteerejä – niitä ei sovelleta lainkaan tai niitä ei sovelleta objektiivisesti ja avoimesti, koska tällaisissa tilanteissa voisi syntyä samankaltaisia kielteisiä vaikutuksia.

62. Edellä esitetyistä näkökohdista seuraa, että SEU 19 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan, tulkittuna SEU 2 artiklassa vahvistetun oikeusvaltioperiaatteen valossa, sisältyvä etukäteen laillisesti perustetun riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen takaamista koskeva vaatimus edellyttää, että jos jäsenvaltio on antanut sääntöjä asioiden jakamisesta (uudelleen) tuomareille, näiden sääntöjen on oltava tehokkaita ja niitä on sovellettava objektiivisesti ja avoimesti.

b) SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, jossa edellytetään nimenomaisesti ”tehokkaan oikeussuojan takaamista unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla”, voidaan soveltaa käsiteltävässä asiassa

63. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan ”jäsenvaltioiden on – – luotava oikeussuojakeinojen ja menettelyjen järjestelmä, jolla taataan tehokas oikeussuoja [unionin oikeuteen kuuluvilla] aloilla”. [33] Tämä kuvastaa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nimenomaista sanamuotoa.

[30] Kuten oikeuskirjallisuudessa selvennetään, ”kun asia on jaettu tuomarille – –, sitä ei lähtökohtaisesti voida osoittaa uudelleen toiselle tuomarille tai tuomioistuimelle – – ilman viimeksi mainitun suostumusta, paitsi jo tällainen uudelleen osoittaminen on perusteltua hyvän oikeudenkäytön kannalta”, toisin sanoen ”esimerkiksi silloin, kun tuomari tai jaosto, johon jaetaan tavallista nopeampaa käsittelyä edellyttävät asiat (esimerkiksi perheoikeudelliset asiat tai rikosasiat), kohtaa odottamattomia olosuhteita, jotka ovat omiaan merkittävästi pidentämään menettelyn kestoa oikeudenkäynnin osapuolten etujen kustannuksella” (Adam, S., ”Good administration of justice from an EU law perspective: striking balance between disciplinary liability and judicial independence”, teoksessa Adam, S., Dervaux, I., Grasso, I. ja Vaz Ventura, F. (toim.), *The Rule of law and good administration of justice in the digital era*, Bruylant, 2024, s. 158 [vapaa käännös]).

[31] Tuomio 15.7.2021, komissio v. Puola *(Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä)* (C-791/19, EU:C:2021:596, 172 kohta; jäljempänä tuomio komissio v. Puola *(Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä)*).

[32] Ibid., 173 kohta.

[33] Tuomio 27.2.2018, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, 34 kohta).

64. Tällaista järjestelmää luodessaan jäsenvaltioiden on noudatettava täysimääräisesti tehokkaan oikeussuojan periaatetta, joka on unionin oikeuden yleinen periaate. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin on todennut, että ”SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa konkretisoituu SEU 2 artiklassa vahvistettu oikeusvaltion arvo, ja siinä asetetaan tältä osin jäsenvaltioille velvollisuus säätää oikeussuojakeinojen ja menettelyjen järjestelmästä tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden noudattamisen takaamiseksi yksityisille kaikilla unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla, ja tehokkaan oikeussuojan periaate, johon SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa viitataan, on unionin oikeuden yleinen periaate, joka vahvistetaan nykyään perusoikeuskirjan 47 artiklassa”. [34]

65. Edellä esitetystä tarkastelusta (tämän ratkaisuehdotuksen 54–62 kohta), Euroopan unionista tehdyn sopimuksen sanamuodosta ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä (tämän ratkaisuehdotuksen 63 ja 64 kohta) ilmenee, että tilanteessa, jossa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa edellytettävä tuomioistuimen riippumattomuus ja puolueettomuus kyseenalaistetaan asian sääntöjenvastaisen tuomarille (uudelleen) jakamisen vuoksi, tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden olemassaolo ja tuomioistuimen toimivalta taata kyseisen oikeuden toteutuminen tällaisen väitetyn sääntöjenvastaisuuden tutkimiseksi ovat olennaisia sen varmistamiseksi, että etukäteen laillisesti perustetun riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen takaamista koskevaa vaatimusta sovelletaan tehokkaasti.

66. Vaikuttaa siltä, että käsiteltävässä asiassa kansallisessa säännöksessä [35] asioiden jakamista (uudelleen) koskevat säännöt jätetään kokonaisuudessaan kaikenlaisen laillisuusvalvonnan ulkopuolelle muutoksenhakumenettelyssä. Näin ollen on arvioitava, onko SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta – tulkittuna SEU 2 artiklan valossa siltä osin kuin siinä vahvistetaan oikeusvaltioperiaate ja ottaen asianmukaisesti huomioon perusoikeuskirjan 47 artikla, joka kuvastaa oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin unionin oikeuden yleisenä periaatteena – esteenä tällaisen kansallisen säännöksen soveltamiselle asioiden sääntöjenvastaisen (uudelleen) jakamisen osalta sillä perusteella, että se on SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan vastainen.

67. Ottaessaan käyttöön tällaisen kiellon kansallinen lainsäätäjä vaikuttaa päättäneen – ehdottomasti –, että mitään asioiden jakamiseen (uudelleen) ensimmäisessä oikeusasteessa liittyvää sääntöjenvastaisuutta ei voida tutkia muutoksenhakumenettelyssä, vaikka, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa pyynnössään, ei voida välttämättä sulkea pois, että kyseisiin sääntöjenvastaisuuksiin liittyy riski tuomioistuimen kokoonpanon riippumattomuudelle tai puolueettomuudelle aiheutuvasta huomattavasta vahingosta. Kun otetaan huomioon kansallisille tuomioistuimille Euroopan unionin oikeusjärjestyksessä ja etenkin oikeusvaltioperiaatteen takaamisessa annettu rooli, tällaiset tuomioistuimet on aina miellettävä riippumattomiksi ja puolueettomiksi riippumatta siitä, missä oikeusasteessa ne toimivat. Tämä tarkoittaa väistämättä sitä, että kun asia on saatettu kansallisen toisen asteen tuomioistuimen käsiteltäväksi sillä perusteella, että on riittäviä perusteita katsoa, että tämä käsitys kyseenalaistetaan ensimmäisen asteen tuomioistuimen osalta (kuten pääasian oikeudenkäynnissä vaikuttaa prima facie tapahtuneen), tällaisen muutoksenhaun tehneellä asianosaisella on oltava käytettävissään tehokas oikeussuojakeino.

68. Katsonkin, että oikeussuojakeinojen ehdoton epääminen tällaisessa tilanteessa olisi vastoin SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, jonka mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä kansallisissa tuomioistuimissaan käytettävistä ”tarvittavista muutoksenhakukeinoista tehokkaan

[34] Tuomio komissio v. Puola *(Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä)* (269 ja 286 kohta).

[35] Yleisistä tuomioistuimista annetun lain 55 §:n 4 momentti.

oikeussuojan takaamiseksi unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla". Juuri se seikka, että kansallisen tuomioistuimen on *mahdollisesti* tulkittava ja sovellettava unionin oikeutta, riittää nimittäin kyseisen määräyksen soveltamiseen. [36]

69. Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on todennut, että asioiden jakamista (uudelleen) tuomareille koskevia sääntöjä rikotaan räikeästi, minkä lisäksi oikeussuojakeinojen käyttäminen tältä osin on evätty. Näiden kahden osatekijän yhteisvaikutus on sellainen, että se voisi herättää yksityisissä perusteltuja epäilyjä siltä osin, onko ensimmäisen asteen tuomioistuin täysin sisäisen tai ulkopuolisen vaikutusvallan ulottumattomissa, ja siltä osin, onko se neutraali vastakkain oleviin intresseihin nähden. Tällaiset epäilyt voivat, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomautti, johtaa siihen, ettei tuomioistuimen ratkaisukokoonpano näytä riippumattomalta tai puolueettomalta, mikä on puolestaan omiaan heikentämään sitä luottamusta, jota oikeuslaitoksen on herätettävä mainituissa yksityisissä demokraattisessa yhteiskunnassa ja oikeusvaltiossa. [37]

70. Lisäksi tällainen asioiden jakamista (uudelleen) koskevien sääntöjen jättäminen kokonaisuudessaan minkä tahansa muutoksenhakumenettelyssä harjoitettavan valvonnan ulkopuolelle tekisi tyhjäksi sen periaatteen keskeisen sisällön, että oikeuden olisi toteuduttava ja että sen olisi myös nähtävä toteutuvan.

c) Asioiden tuomareille (uudelleen) jakamisessa ilmenneitä sääntöjenvastaisuuksia, jotka ovat omiaan vaarantamaan tehokkaalle oikeussuojalle etukäteen laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa asetetut vaatimukset, koskevat arviointiperusteet

71. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä voidaan päätellä, että mikä tahansa sääntöjenvastaisuus ei välttämättä johda siihen, että toisen asteen tuomioistuin toteaa ensimmäisen asteen tuomioistuimessa käydyn menettelyn pätemättömäksi, ja että menettelyä ei tarvitse todeta pätemättömäksi sellaisten sääntöjenvastaisuuksien perusteella, joilla ei ole merkittäviä seurauksia tehokkaiden oikeussuojakeinojen olemassaololle. [38]

72. Jokainen sääntöjenvastaisuus, joka liittyy asian ratkaisukokoonpanolle jakamiseen tai sen toiselle ratkaisukokoonpanolle jakamiseen, ei johda ipso facto SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan rikkomiseen eikä siihen, että sen on oltava laillisuusvalvonnan kohteena muutoksenhakumenettelyssä.

73. Kuten komissio huomautti istunnossa, esimerkiksi sijaistavien tuomareiden taulukon laatiminen tai siinä olevien nimien luetteleminen virheellisesti (esimerkiksi aakkosjärjestyksen sijasta syntymäajan perusteella) vaikuttaisi prima facie olevan luonteeltaan toissijaista. Tällaiset sääntöjenvastaisuudet eivät nimittäin lähtökohtaisesti vaikuta olevan omiaan heikentämään kansallisen oikeusjärjestelmän toimintaa eivätkä riippumattomuuden ja puolueettomuuden

[36] Ks. Prechal, S., "Article 19 TEU and national courts: A new role for the principle of effective judicial protection?", teoksessa Bonelli, M., Eliantonio, M. ja Gentile, G. (toim.), Article 47 of the EU Charter and Effective Judicial Protection, Volume 1: The Court of Justice's Perspective, Oxford, 2022, s. 23

[37] Ks. analogisesti tuomio komissio v. Puola *(Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä)*, 112 kohta.

[38] Ks. analogisesti tuomio *Simpson ja HG*, 75–80 kohta.

takeita SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetulla tavalla. Kyseistä artiklaa on tarkoitus soveltaa ainoastaan vakaviin ja/tai systemaattisiin ongelmiin, joiden korjaamiseen sisäisessä oikeusjärjestyksessä ei todennäköisesti ole riittävästi keinoja. [39]

74. Tässä yhteydessä voidaan huomauttaa, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkastellaan kysymystä sellaisten sääntöjenvastaisuuksien vakavuudesta, jotka voivat merkitä oikeudenkäyntiä ”laillisesti perustetussa tuomioistuimessa” koskevan oikeuden loukkaamista, ottamalla käyttöön ”kynnysarvoon perustuva testi”. [40] Tuomiossa Miracle Europe Euroopan ihmisoikeustuomioistuin viittaa sovellettavan kansallisen lainsäädännön ”räikeään rikkomiseen”. Kuten edellä todettiin, yksityisille unionin oikeuden perusteella kuuluvien oikeuksien tehokkaan oikeussuojan periaate, johon SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa viitataan, ja näin ollen tuomioistuinten riippumattomuuden ja puolueettomuuden varmistamista koskeva vaatimus on jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä johtuva unionin oikeuden yleinen periaate, joka vahvistetaan nykyään perusoikeuskirjan 47 artiklassa. [41] On muistutettava, että perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan tarkoituksena on varmistaa tarvittava johdonmukaisuus perusoikeuskirjaan sisältyvien oikeuksien ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattujen vastaavien oikeuksien välillä, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta unionin oikeuden itsenäisyyteen ja Euroopan unionin tuomioistuimen riippumattomuuteen. Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaavat oikeudet on siis otettava huomioon perusoikeuskirjaa tulkittaessa vähimmäissuojan tasona. [42] Tällainen tulkinnan johdonmukaisuus on äärimmäisen tärkeää sen ymmärtämiselle, milloin kyseessä on tehokasta oikeussuojaa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu, koskevien vaatimusten rikkominen.

75. Arviointiperusteiden olisikin nähdäkseni oltava tiukkoja, ja ainoastaan väitteiden asioiden tuomareille (uudelleen) jakamista koskevien sovellettavien kansallisten säännösten räikeästä rikkomisesta olisi annettava oikeus laillisuusvalvontaan muutoksenhakumenettelyssä SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti, sellaisena kuin se on tulkittuna SEU 2 artiklan ja perusoikeuskirjan 47 artiklan valossa, koska ainoastaan tällaiset rikkomiset ovat omiaan herättämään epäilyjä jäsenvaltion tuomioistuimen riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta.

76. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä on lausua tällaisista väitteistä ottaen huomioon seuraavat näkökohdat. Tuomiosta Simpson ja HG voidaan mielestäni päätellä, että jos sääntöjenvastaisuus on luonteeltaan ja vakavuudeltaan merkittävä, syntyy vaikutelma siitä, että muut elimet ovat käyttäneet väärin harkintavaltaansa vaarantamalla menettelyn lopputuloksen integriteetin, jolloin asianosaisille ja yksityisille syntyy perusteltuja epäilyjä esittelevän tuomarin tai tuomioistuimen riippumattomuudesta.

77. Näin ollen on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä määrittää sääntöjenvastaisuuden luonne ja vakavuus ja se, noudatettiinko asian jakamisessa (uudelleen) tuomarille ensimmäisessä oikeusasteessa sovellettavaa kansallista lainsäädäntöä ja vaatimusta

[39] Ks. julkisasiamies Bobekin ratkaisuehdotus Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ym. (C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:403, 143 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Ks. myös julkisasiamies Tanchevin ratkaisuehdotus komissio v. Puola (Yleisten tuomioistuinten riippumattomuus) (C-192/18, EU:C:2019:529, 115 kohta) ja ratkaisuehdotus *Miasto Łowicz ja Prokuratur Generalny* (C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2019:775, 125 kohta); ks. myös edellä tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 12 mainittu julkisasiamies Rantosin ratkaisuehdotus.

[40] Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 1.12.2020, Guðmundur Andri Ástráðsson v. Islanti (CE:ECHR:2020:1201JUD 002637418, 235–290 kohta).

[41] Tuomio komissio v. Puola (Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä), 52 kohta.

[42] Tuomio 6.10.2020, La Quadrature du Net ym. (C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, 124 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

taata tehokas oikeussuoja riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu, SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti, sellaisena kuin se on tulkittuna SEU 2 artiklan valossa ja ottaen asianmukaisesti huomioon perusoikeuskirjan 47 artikla. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on otettava arvioinnissaan huomioon kaikki asian kannalta merkitykselliset seikat. Sen pitäisi tarkastella paitsi sitä, onko ratkaisukokoonpanon muutos *kansallisen lainsäädännön* mukainen, myös muun muassa *olosuhteita*, joissa tämä muutos tapahtui, samoin kuin sitä, perustuiko muutos mielivaltaisiin näkökohtiin.

78. Tällaisessa arvioinnissa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen olisi pidettävä mielessä, että kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, ”SEU 19 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan perustuvaan tuomioistuinten riippumattomuuden vaatimukseen sisältyy kaksi osatekijää. Ensimmäinen [on] ulkoinen osatekijä – –. Toinen, *sisäinen* osatekijä liittyy puolestaan puolueettomuuden käsitteeseen ja merkitsee sitä, että tuomioistuin ylläpitää yhtäläistä etäisyyttä oikeusriidan asianosaisiin ja intresseihin, joita heillä on oikeusriidan kohteeseen. Tämä osatekijä *edellyttää objektiivisuuden noudattamista ja sitä, ettei elimellä ole muuta intressiä asian ratkaisun lopputulokseen kuin pelkkä oikeussääntöjen soveltaminen*”.[43]

79. Nämä kaksi osatekijää – ulkoinen ja sisäinen – sisältyvät nähdäkseni arviointiperusteisiin sen selvittämiseksi, onko tietty tilanne, jossa asia on jaettu (uudelleen) esittelevälle tuomarille ensimmäisessä oikeusasteessa, luonteeltaan ja vakavuudeltaan sellainen, että syntyy todellinen riski siitä, että a) *muut henkilöt tai hallintoelimet itse tuomioistuinlaitoksen sisällä* voisivat käyttää epäasianmukaisesti harkintavaltaa, mikä heikentäisi *asioiden tuomareille (uudelleen) jakamisen lopputuloksen integriteettiä*, ja että b) tällaisen (uudelleen) jakamisen lopputulos voisi kyseenalaistaa objektiivisuuden ja sen, ettei ”intressiä asian ratkaisun lopputulokseen” ole, ja siten herättää yksityisissä perusteltuja epäilyjä kyseisen tuomarin (kyseisten tuomareiden) riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta.

80. Näin ollen on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asia lausua kaikki asian kannalta merkitykselliset olosuhteet huomioon ottaen siitä, onko asioiden tuomareille (uudelleen) jakamista koskevien kansallisten sääntöjen sääntöjenvastainen soveltaminen pääsiassa omiaan merkitsemään etukäteen laillisesti perustetun riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen takaamista koskevan vaatimuksen rikkomista, mikä edellyttää, että ensimmäisessä oikeusasteessa käyty menettely todetaan pätemättömäksi, jotta voidaan taata tehokas oikeussuoja unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla.

d) Unionin tuomioistuimen tuomion komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä) vaikutus

81. Unionin tuomioistuimella oli 5.6.2023 – käsiteltävässä asiassa esitetyn ennakkoratkaisupyynnön jättämisen jälkeen – tilaisuus todeta, että yleisistä tuomioistuimista annetun lain 55 §:n 4 momentti (josta pääasian oikeudenkäynnissä on juuri kyse) oli ristiriidassa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa, kanssa.

[43] Tuomio *RS*, 41 kohta (kursivointi tässä).

82. Tuomiossaan komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä)[44] unionin tuomioistuin etenkin katsoi, että syynä tähän oli se, että yleisistä tuomioistuimista annetun lain 55 §:n 4 momentissa säädettyjä kieltoja, joita on tarkoitus soveltaa yleisemmin huolimatta yksityisen mahdollisista vastalauseista, jotka perustuvat siihen, että kansalliset säännökset, jotka koskevat asioiden jakamista taikka ratkaisukokoonpanojen nimeämistä tai muuttamista tai tällaisten säännösten soveltamista, ovat ristiriidassa niiden unionin oikeuden vaatimusten kanssa, jotka ovat erottamaton osa oikeutta etukäteen laillisesti perustettuun riippumattomaan ja puolueettomaan tuomioistuimeen.

83. Kyseisen tuomion, jossa yleisistä tuomioistuimista annetun lain 55 §:n 4 momentin todettiin olevan ristiriidassa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan kanssa, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa, mukaan Puolan kansallisten tuomioistuinten on näin ollen jätettävä soveltamatta[45] kyseistä säännöstä, kunnes Puolan lainsäätäjä on kumonnut sen SEUT 260 artiklan 1 kohdan[46] ja vilpittömän yhteistyön periaatteen (SEU 4 artiklan 3 kohta) mukaisesti. Kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, tämä vaatimus seuraa unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteesta, jonka mukaan ”kansallisen tuomioistuimen – – on – – jätettävä omasta aloitteestaan soveltamatta kaikkea sellaisen unionin oikeussäännön, jolla on välitön oikeusvaikutus, kanssa ristiriidassa olevaa – – kansallista lainsäädäntöä tai käytäntöä”.[47] Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEU 19 artiklan 1 kohdan toisella alakohdalla on tällainen vaikutus.[48]

84. Edellä esitetystä seuraa, että Puolan tuomioistuinten on nyt (tuomion komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä) mukaisesti) jätettävä soveltamatta yleisistä tuomioistuimista annetun lain 55 §:n 4 momenttia, ja ne voivat siten nyt käsiteltävässä asiassa soveltaa siviiliprosessilain 379 §:n 4 momenttia ja/tai mitä tahansa muuta kansallista säännöstä sen selvittämiseksi, onko asia jaettu (uudelleen) esittelevälle tuomarille ensimmäisessä oikeusasteessa sääntöjenmukaisesti, toisin sanoen sovellettavien kansallisten säännösten ja etukäteen laillisesti perustettua riippumatonta ja puolueetonta tuomioistuinta koskevien vaatimusten mukaisesti, jolloin taataan tehokas oikeussuoja, sellaisena kuin se vahvistetaan SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa, luettuna SEU 2 artiklan valossa ja ottaen asianmukaisesti huomioon perusoikeuskirjan 47 artiklan.

V Ratkaisuehdotus

85. Ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Sąd Apelacyjny w Warszawien esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, tulkittuna SEU 2 artiklan valossa ja ottaen asianmukaisesti huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan,

on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännökselle, jossa kielletään ehdottomasti oikeussuojakeinon käyttäminen asioiden jakamista (uudelleen) tuomareille koskevien kansallisten sääntöjen rikkomisen osalta, jos tällaiseen rikkomiseen liittyy todellinen riski siitä,

44 Tuomion 226 ja 227 kohta.

45 Ks. myös tuomio 13.7.2023, *YP ym. (Tuomarin rikosoikeudellisen koskemattomuuden poistaminen ja virantoimituksesta pidättäminen)* (C-615/20 ja C-671/20, EU:C:2023:562, 61–64 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Ks. myös tuomio komissio v. Puola *(Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä)*, 271 kohta.

46 Istunnossa kävi ilmi, ettei kyseistä säännöstä ollut vielä kumottu 7.3.2024.

47 Tuomio komissio v. Puola *(Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä)*, 228 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

48 Ibid., 78 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

että a) muut henkilöt tai hallintoelimet itse tuomioistuinlaitoksen sisällä voisivat käyttää epäasianmukaisesti harkintavaltaa, mikä heikentäisi asioiden tuomareille (uudelleen) jakamisen lopputuloksen integriteettiä, ja että b) tällaisen (uudelleen) jakamisen lopputulos voisi kyseenalaistaa objektiivisuuden ja sen, ettei ole muuta intressiä asian ratkaisun lopputulokseen kuin pelkkä oikeussääntöjen soveltaminen, ja siten herättää yksityisissä perusteltuja epäilyjä kyseisen tuomarin (kyseisten tuomareiden) riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta.

Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä on jättää soveltamatta tällaista kansallista säännöstä ja soveltaa siviiliprosessilain 379 §:n 4 momenttia ja/tai mitä tahansa muuta kansallista säännöstä sen tutkimiseksi kaikki asian kannalta merkitykselliset olosuhteet huomioon ottaen, onko asioiden tuomareille (uudelleen) jakamista koskevien kansallisten sääntöjen sääntöjenvastainen soveltaminen luonteeltaan ja vakavuudeltaan omiaan merkitsemään etukäteen laillisesti perustetun riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen takaamista koskevan vaatimuksen rikkomista ja oikeuttamaan ensimmäisessä oikeusasteessa käydyn menettelyn toteamisen pätemättömäksi, jotta voidaan taata tehokas oikeussuoja unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla.